

“อั้งมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด” ดังนั้นการอั้งมาตราในคำขอท้ายฟ้องของพนักงานอัยการจึงควรอั้งดังนี้

๑. จะต้องอั้งมาตราอันเป็นแม่บทที่บัญญัติถึงการกระทำอันเป็นความผิดและบทบรรณาการที่ทำให้จำเลยต้องรับโทษสูงขึ้นด้วย

๒. กรณีที่กฎหมายบัญญัติการกระทำอันเป็นความผิดไว้มาตราหนึ่งและบัญญัติบทกำหนดโทษไว้อีกมาตราหนึ่ง การอั้งมาตราในคำขอท้ายฟ้องจะต้องอั้งมาตราที่บัญญัติการกระทำอันเป็นความผิดและมาตราอันเป็นบทกำหนดโทษด้วย

๓. ให้อั้งมาตราอันเป็นแม่บทที่บัญญัติถึงการกระทำผิด และบทบรรณาการที่ทำให้จำเลยต้องรับโทษสูงขึ้นก่อน แล้วจึงอั้งบททั่วไป

๔. ในการอั้งมาตราอันเป็นแม่บทที่บัญญัติถึงการกระทำผิด บทบรรณาการที่ทำให้จำเลยต้องรับโทษสูงขึ้น และการอั้งบททั่วไปให้อั้งมาตราเรียงลำดับจากเลขน้อยไปหาเลขมากเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ และเพื่อให้สอดคล้องกับการคำพิพากษาของศาล

๕. กรณีกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติ และประมวลกฎหมายอาญาด้วยให้อั้งพระราชบัญญัติก่อน แล้วจึงอั้งประมวลกฎหมายอาญา

ตัวอย่าง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔, ๓๓๕(๑)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖, ๒๘๓ ทวิ, ๒๘๔, ๓๑๘

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๗, ๘ ทวิ, ๗๒, ๗๒ ทวิ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘, ๘๓

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๗, ๘ ทวิ, ๗๒, ๗๒ ทวิ, ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘, ๓๒, ๘๓, ๙๑

๒. การอั้งบทมาตราที่กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

ไม่จำเป็นต้องระบุ วรรค หรือ อนุมาตรา หรือ วงเล็บ ไปด้วย เพราะจะทำให้การอั้งกฎหมายแคบลงอาจไม่ครอบคลุมการกระทำผิดของจำเลย และป้องกันการนับวรรคผิด หรืออั้งเลขในวงเล็บไม่ถูกต้อง เว้นแต่บทบัญญัติว่าการกระทำเป็นความผิดในแต่ละวรรค อนุมาตราหรือวงเล็บมีบทลงโทษแยกอยู่คนละมาตรา จึงจะระบุวรรค หรือวงเล็บ ของบทกฎหมายนั้น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ แต่ละอนุมาตราจะมีบทลงโทษอยู่ในมาตรา ๑๕๗ หรือ ๑๖๐ หรือความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแต่ละอนุมาตรามีองค์ประกอบความผิดแตกต่างกัน ก็สามารถระบุอนุมาตราได้ หรือในบางความผิดที่เห็นชัดว่าไม่เป็นคดีที่ต้องมีการสืบพยาน แต่ในบางวรรค มีอัตราโทษขั้นต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปซึ่งโจทก์จะต้องสืบพยานให้เป็นที่น่าพอใจแก่ศาลว่าจำเลยได้กระทำผิดตามฟ้อง ก็อาจระบุมาตราและวรรคได้ เพื่อเป็นเครื่องเตือนในการแถลงศาลขอสืบพยานประกอบ เช่น ความผิดฐานรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ วรรคสาม เป็นต้น ซึ่งแม้ไม่อั้งวรรค หรือ อนุมาตรา ศาลก็มีหน้าที่ต้องปรับบทกฎหมายลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ (ฎีกาที่ ๓๘๘๙/๒๕๕๑, ๑๓๑๔/๒๕๕๒, ๓๒๕๒/๒๕๕๒)

กรณีระบวรครมาด้วย แต่ระบวรครผิดเพราะไม่สอดคล้องกับคำบรรยายฟ้องก็เป็นคำฟ้องที่ชอบ (ฎีกาที่ ๖๐๐๙/๒๕๕๑)

๓. การอ้างบทมาตราที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม กรณีมีกฎหมายแก้ไข ให้ระบุกฎหมายที่แก้ไขด้วย โดยเรียงติดต่อกับกฎหมายหลักโดยอ้างเป็นหมวดหมู่เดียวกัน และอ้างบทมาตรากฎหมายฉบับที่แก้ไขครั้งสุดท้ายเท่านั้น ไม่ว่าจะมาตรานั้นจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมก็ครั้งก็ตามโดยไม่ต้องใช้คำเชื่อม และ หรือ กับ ในการอ้างกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑

ความผิดฐานปล้นทรัพย์ มีอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน และทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต

อ้าง : ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐, ๓๔๐ ตี, ๓๗๑, ๓๒, ๓๓, ๘๐, ๙๑, ๙๒ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๙๐ มาตรา ๗, ๘ ทวิ, ๗๒, ๗๒ ทวิ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๙ ข้อ ๓, ๖, ๗

หมายเหตุ

สำนักงานอัยการสูงสุด เคยมีความเห็นว่าการอ้างบทกฎหมายที่เป็นบทมาตราความผิดและบทมาตรากำหนดโทษ ลงในคำขอท้ายคำฟ้องคดีอาญาสามารถที่จะดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ

๑. อ้างบทกฎหมายที่เป็นบทมาตราความผิดและบทกฎหมายที่เป็นบทมาตรากำหนดโทษ รวมทั้งอ้างบทกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมบทมาตราความผิดและบทมาตรากำหนดโทษฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด หรือ

๒. อ้างบทกฎหมายที่เป็นบทมาตราความผิดและบทมาตรากำหนดโทษที่ยังใช้อยู่เป็นปัจจุบันเท่านั้น โดยไม่ต้องอ้างบทกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมไว้

(หนังสือที่ อส (สฝปผ.)๐๐๑๘/ว ๒๙ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๘)

ข้อสังเกต

ตามกฎหมาย และแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

๑. “ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามฟ้องโจทก์สืบสม แต่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยได้ ตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้” (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคห้า) โจทก์ขอให้ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘๙ ซึ่งเป็นการอ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจปรับบทและปรับโทษ ตามมาตรา ๑๙๑ อันเป็นบทที่ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคห้า ทั้งนี้ แม้อัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๑ สูงกว่า ๑๘๙ ก็ตาม เพราะบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคห้า เป็นข้อยกเว้นของวรรคแรก จำเลยจะอ้างว่าพิพากษาเกินคำขอไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๑/๒๕๐๙)

ศาลจะมีอำนาจลงโทษให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคห้า ได้นั้นต้องเป็นเรื่องที่โจทก์สืบสมตามทีกล่าวไว้ในฟ้องเพียงแต่อ้างบทผิดไปเท่านั้น แต่ต้องมีชี้เรื่องที่โจทก์อ้างตัวบทกฎหมายผิดเป็นคนละฉบับ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๓/๒๕๓๙)

๒. โจทก์อ้างกฎหมายที่ยกเลิกแล้วมาขอให้ลงโทษจำเลยเท่ากับไม่ได้อ้างกฎหมายใดเลยหาใช่เป็นเรื่องที่โจทก์อ้างบทมาตราผิดไม่ ศาลลงโทษจำเลยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๘/๒๕๓๓, ๗๙๐๔/๒๕๔๙)

๓. โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยกระทำผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้มีผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสและพยายามฆ่าเพื่อจะเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแก่การที่จำเลยกับพวกได้ชิงทรัพย์แต่โจทก์ไม่ระบุนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ มาในคำขอท้ายฟ้อง กรณีมิใช่โจทก์อ้างฐานความผิด หรือบทมาตราผิด แต่โจทก์ไม่อ้างมาตรากฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) ศาลลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ ไม่ได้

๔. กรณีที่การกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด กฎ กระทรวงหรือประกาศของรัฐมนตรี ซึ่งบัญญัติว่าเป็นความผิด (เป็นองค์ประกอบความผิด)

นอกจากต้องบรรยายในฟ้องแล้ว ต้องอ้างไว้ในท้ายฟ้องด้วย เพราะเป็นทั้งองค์ประกอบความผิด และเป็นบทบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖)

การขอให้ศาลมีคำพิพากษาและคำสั่ง

คำขอท้ายฟ้องส่วนนี้เป็นกรขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ขอริบของกลาง ขอเพิ่มโทษ ขอนับโทษต่อ ขอบวกโทษ ขอคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน ขอมีคำสั่งใช้วิธีการเพื่อปลอดภัย ขอให้มีการห้าม เพิกถอนหรือตัดสิทธิอย่างใด ๆ ของจำเลยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

แนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการมี ดังนี้

๑. หากต้องการให้ศาลมีคำสั่งอย่างใดต้องบรรยายไว้ในคำขอท้ายฟ้อง แม้คำขอบางอย่างศาลมีอำนาจสั่งได้เองตามกฎหมายก็ตาม เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ “ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอ หรือที่มีได้กล่าวไว้ในฟ้อง” เช่น โจทก์มิได้ขอให้ริบของกลาง แม้ของกลางจะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดหรือกฎหมายให้ริบโดยเด็ดขาด เช่น ปืนไม่มีทะเบียน ศาลก็สั่งริบไม่ได้เพราะเกินคำขอ (ฎีกาที่ ๓๕๙๕/๒๕๔๐, ๘๙๒/๒๕๓๗, ๕๕๙๕/๒๕๓๐, ๑๐๖๔๒/๒๕๔๖)

๒. เรื่องต่าง ๆ ที่ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคำขอท้ายฟ้อง

๒.๑ การขอริบของกลาง

๒.๑ ขอเรียกทรัพย์สินคืนหรือใช้ราคา พนักงานอัยการขอได้เฉพาะฐานความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ เท่านั้น จะขอเรียกดอกเบี้ยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๒๖ - ๑๙๒๗/๒๕๐๕) เว้นแต่ความผิดตามพระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งผู้เสียหายได้ร้องขอให้พนักงานอัยการเรียกเงินต้นพร้อมผลประโยชน์ (ดอกเบี้ย) ที่เป็นสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการย่อมมีคำขอให้ศาลสั่งให้จำเลยคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ร้อยละ ๑๕ ต่อไปได้

การลงลายมือชื่อ โจทก์ ผู้เรียง ผู้พิมพ์ และอำนาจในการลงนามในคำฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๗) บัญญัติว่า “ฟ้องต้องมีลายมือชื่อ โจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียน หรือพิมพ์ฟ้อง” ในการลงลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้พิมพ์ให้ลงลายมือชื่อให้ครบถ้วน ทั้งใน คำฟ้องและสำเนา แยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. ลายมือชื่อโจทก์

การลงนามในคำฟ้อง เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าพนักงานอัยการผู้มีอำนาจดำเนินคดีนั้น (ระเบียบฯ ข้อ ๕๐)

๒. ลงลายมือชื่อผู้เรียง

มาตรา ๑๕๘ (๗) ให้ความสำคัญแก่ผู้ทำคำฟ้องหรือผู้เรียง โดยต้องลงชื่อผู้เรียง

หากผู้เรียงไม่ลงชื่อไว้ย่อมเป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณาความอาญา ปกติผู้ที่ลงชื่อผู้เรียงคือพนักงานอัยการเจ้าของสำนวน เพราะเป็นผู้ตรวจสำนวนและเป็นผู้เรียงคำฟ้องนั้น ดังนั้นพนักงานอัยการซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่อัยการผู้ช่วยขึ้นไปสามารถลงชื่อผู้เรียงได้ทั้งสิ้น โจทก์กับผู้เรียงอาจจะเป็นคน ๆ เดียวกันได้

๓. ลายมือชื่อผู้เขียนหรือพิมพ์

การลงลายมือชื่อผู้เขียนหรือพิมพ์มีความสำคัญเช่นเดียวกับลายมือชื่อโจทก์และลายมือชื่อผู้เรียง ซึ่งหากไม่มีลายมือชื่อผู้เขียนหรือพิมพ์ก็ต้องถือว่าคำฟ้องนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย การปฏิบัติงานของสำนักงานอัยการสูงสุดตามระเบียบงานจะมีเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลทำหน้าที่พิมพ์คำฟ้อง เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวพิมพ์คำฟ้องเสร็จก็ต้องลงลายมือชื่อให้เรียบร้อย หากไม่ได้ลงลายมือชื่อไว้ พนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าของสำนวน ต้องดำเนินการจัดให้มีการลงลายมือชื่อให้เรียบร้อย

ภาค ๔

การดำเนินคดีชั้นศาล

ความทั่วไป

บทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มิได้มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์หรือตัวทรัพย์ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีบทบัญญัติที่คุ้มครองชีวิตร่างกายของบุคคลโดยตรงด้วย เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้น พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีจำต้องสืบพยานให้ครบองค์ประกอบทั้งสองส่วน คือ เจตนาที่ประสงค์ต่อทรัพย์ และเจตนาในการทำร้ายผู้เสียหาย ดังนั้น การเตรียมคดีก่อนดำเนินคดีในชั้นศาล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่พนักงานอัยการต้องดำเนินการให้ครบถ้วนทุกเรื่อง

การเตรียมคดีก่อนดำเนินคดีในชั้นศาลมิได้หมายความว่าเพียงแต่การสืบพยานในศาลเท่านั้น แต่ยังหมายความถึงการดำเนินคดีในชั้นศาลก่อนฟ้องและการยื่นฟ้องด้วย รายละเอียดของวิธีดำเนินการในชั้นก่อนฟ้องและการยื่นฟ้องคดีนั้น อันได้แก่ การสืบพยานล่วงหน้าก่อนฟ้อง การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ การสอบถามคำให้การจำเลย การทำบัญชีระบุพยาน การนัดพร้อม การขอหมายเรียก และการติดตามพยาน เป็นต้น ได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคู่มือการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พ.ศ.๒๕๕๕ และคู่มือการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ พ.ศ.๒๕๕๖ แล้ว จึงจะไม่นำมากล่าวซ้ำอีก แต่ขอให้พนักงานอัยการได้ศึกษาวิธีการดังกล่าวในคู่มือทั้งสองเล่มด้วย

ส่วนที่ ๑ หลักการทั่วไปในการเตรียมคดี

การดำเนินคดีในชั้นศาล โดยทั่วไปแล้วพนักงานอัยการมีหน้าที่ในการนำพยานเข้าสืบในชั้นพิจารณาของศาล การเตรียมพยานเพื่อเบิกความในชั้นศาลดังกล่าว เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงต่อศาลโดยมีวัตถุประสงค์ในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย จึงเป็นความจำเป็นที่พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดี จะต้องทราบข้อเท็จจริงในสำนวนอย่างละเอียดถี่ถ้วน มิฉะนั้นแล้ว พนักงานอัยการจะไม่สามารถนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ศาลเข้าใจในเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามในบางกรณีพนักงานอัยการมิได้นำเสนอข้อเท็จจริงแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องนำเสนอข้อกฎหมายด้วยเช่นกัน แม้ว่าศาลได้กำหนดเป็นแนวทางว่าข้อกฎหมายเป็นสิ่งที่ศาลรู้เองก็ตาม เช่น การนำสืบถึงกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ เป็นต้น

๑. การเตรียมข้อเท็จจริงของพยานทั่วไป

หลักการทั่วไปในการเตรียมข้อเท็จจริงเพื่อนำสืบต่อศาลนั้น ข้อเท็จจริงที่จะนำสืบขึ้นอยู่กับความรู้เห็นของพยานว่าได้รู้เห็นเรื่องราวความเป็นมาอย่างน้อยเพียงใด ซึ่งการนำพยานต่างๆ ไปเข้าเบิกความจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๓ ส่วนหลักๆ คือ

- ข้อเท็จจริงก่อนเกิดเหตุ
- ข้อเท็จจริงในขณะเกิดเหตุ
- ข้อเท็จจริงหลังเกิดเหตุ

๑.๑ ข้อเท็จจริงก่อนเกิดเหตุ หมายความว่า ข้อเท็จจริงใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดซึ่งเกิดขึ้นก่อนการกระทำความผิด ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นการทำให้ศาล เข้าใจข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การนำสืบข้อเท็จจริงในส่วนนี้จึงเป็นการนำสืบโดยย่อไม่ต้องละเอียดมากเกินไป ความจำเป็น ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน การนำสืบข้อเท็จจริงก่อนเกิดเหตุขึ้นอยู่กับลักษณะของ ฐานความผิดเป็นเรื่องๆ ไป เช่น การนำสืบในคดีความผิดฐานลักทรัพย์ ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบก่อนเกิดเหตุ ได้แก่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ถูกลักเอาไป หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ ครอบครองทรัพย์หรือในความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกง ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบก่อนเกิดเหตุได้แก่ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย เป็นต้น ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดในส่วนต่อไป

๑.๒ ข้อเท็จจริงในขณะเกิดเหตุ หมายความว่า ข้อเท็จจริงเมื่อมีการกระทำความผิด เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงในส่วนนี้จำเป็นต้องนำสืบโดยละเอียด นับตั้งแต่วัน เวลาในการกระทำความผิด พฤติการณ์ ของการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิด พฤติการณ์แวดล้อมกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งใน การนำสืบควรนำสืบเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๑.๓ ข้อเท็จจริงหลังเกิดเหตุ หมายความว่า ข้อเท็จจริงภายหลังจากการกระทำความผิดที่ พยานแต่ละคนดำเนินการหลังจากนั้น เช่น การแจ้งความร้องทุกข์ของผู้เสียหาย การที่ผู้เสียหายตรวจสอบ การกระทำความผิดของจำเลย หรือการสอบสวนดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนพยาน สอบสวนผู้ต้องหา จนมีการติดตามพบทรัพย์สินของผู้เสียหาย เป็นต้น

๒. การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานแพทย์

พยานผู้เชี่ยวชาญและพยานแพทย์เป็นพยานสำคัญในคดีเช่นเดียวกับพยานอื่นๆ โดยทั่วไป แล้วคำพยานเหล่านี้จะไม่ใช่พยานที่พิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยตรง แต่ต้องรับฟังประกอบกับพยานอื่นๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ในการนำสืบพยานเหล่านี้การถามพยานคงยึดหลักเดียวกันกับการถามพยาน ทั่วๆ ไป คือต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ เช่นเดียวกัน เพียงแต่ ข้อเท็จจริงทั้งสามส่วนดังกล่าวจะแตกต่างกับพยานประเภทอื่นๆ การนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญหรือพยานแพทย์ เหล่านี้ จึงต้องเริ่มต้นจากความรู้ความเชี่ยวชาญของพยานว่า พยานจบการศึกษาหรือได้รับการฝึกอบรม หรือประสบการณ์ในการทำงานด้านนั้นอย่างไร มีองค์ความรู้นอกเหนือจากประสบการณ์ของคนทั่วไปอย่างไร เช่น พยานผู้เชี่ยวชาญในการตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ จะต้องถามให้ปรากฏว่า พยานดังกล่าวได้ศึกษา อบรม หรือมีประสบการณ์ในการตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออย่างไร นานเท่าใด เพื่อให้ศาลมีความเชื่อถือในพยาน ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้

สำหรับการเบิกความถึงหลักวิชาในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานนั้นพนักงานอัยการอาจไม่ จำต้องให้พยานอธิบายทุกคดี เพราะอาจมีข้อโต้แย้งในประเด็นแห่งคดีโดยตรง แต่หากจำเลยโต้แย้งเกี่ยวกับ หลักวิชาในการตรวจพิสูจน์ ก็เป็นความจำเป็นที่จะต้องนำสืบถึงหลักวิชาการเหล่านั้นด้วย ดังนั้นหากมีความ จำเป็นดังกล่าวพนักงานอัยการจะต้องทำความเข้าใจถึงหลักวิชาการตรวจพิสูจน์ด้วย

สิ่งสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบพยานเหล่านี้ คือวิธีดำเนินการตรวจพิสูจน์ ผลการ ตรวจพิสูจน์ พร้อมทั้งอ้างอิงเอกสารในการตรวจพิสูจน์เป็นพยานต่อศาล อย่างไรก็ตามศาลอาจรับฟังความเห็น ของพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ศาลและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ และต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือคู่ความไม่ติดใจซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาเบิกความประกอบก็ได้ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๓

๓. การสืบพยานพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนเป็นพยานสำคัญในคดี เพราะเป็นพยานที่รวบรวมข้อเท็จจริงในคดีทั้งหมด ในสำนวนการสอบสวนเพื่อให้ศาลเห็นว่า คดีมีการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว หากนำสืบไม่ได้จะกระทบถึงปัญหาในเรื่องอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ

การสืบพยานพนักงานสอบสวนนี้ จึงควรเริ่มต้นจากการรับราชการของพนักงานสอบสวน ก่อนที่จะทำการสอบสวนว่า รับราชการอยู่ที่ใด ตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร อันถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริง ก่อนเกิดเหตุ (ของพนักงานสอบสวน) หลังจากนั้นจึงนำสืบถึงการร้องทุกข์ของผู้เสียหายหรือการได้รับแจ้งเหตุ การดำเนินการหลังจากรับแจ้งเหตุว่าได้ดำเนินการทำการสอบสวนอย่างไรบ้าง ได้ทำการสอบสวนพยานไว้เพียงใด ได้รับความในสาระสำคัญอย่างไร การนำสืบข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานนี้เป็นกรณำสืบโดยย่อเพราะพนักงานสอบสวนเป็นพยานบอกเล่า จึงไม่จำเป็นต้องนำสืบในรายละเอียด ทั้งพนักงานสอบสวนมิได้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ข้อเท็จจริงเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงขณะเกิดเหตุ (ของพนักงานสอบสวน) นอกจากนี้การนำสืบพนักงานสอบสวนจึงต้องนำสืบให้ศาลเห็นด้วยว่า จากการสอบสวนพบว่าใครเป็นคนร้าย พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนอย่างไรจนเป็นเหตุให้มีการจับกุมผู้ต้องหาได้ เมื่อจับกุมผู้ต้องหาได้แล้ว มีการแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดและได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาตามที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้อง (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔) รวมทั้งการแจ้งสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหาตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างครบถ้วนแล้ว

นอกจากนี้การสอบสวนคำให้การของผู้ต้องหาเป็นสาระสำคัญที่ต้องนำสืบเช่นเดียวกัน เนื่องจากหากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาตามคำรับสารภาพรวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำรับสารภาพ ของกลางที่ยึดได้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีในการ พิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาจนสิ้นสงสัยทั้งสิ้น พนักงานอัยการจึงต้องนำสืบถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้แล้วอ้าง เอกสารต่างๆ เป็นพยานต่อศาลด้วย

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องนำสืบพนักงานสอบสวนซึ่งพนักงานอัยการต้องใช้ความระมัดระวัง คือกรณีที่พนักงานอัยการไม่ได้ตัวพยานบุคคลมาเบิกความต่อศาล พนักงานอัยการต้องให้พนักงานสอบสวนเบิกความการสอบสวนบุคคลเหล่านั้น แล้วอ้างคำให้การพยานบุคคลนั้นเป็นพยานต่อศาล

๔. สถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุเป็นสิ่งสำคัญในการนำสืบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีอาญาที่พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีต้องเข้าใจโดยละเอียดเพราะสถานที่เกิดเหตุสามารถอธิบายถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ การทำความเข้าใจถึงสถานที่เกิดเหตุ สามารถทำความเข้าใจได้จาก

๑. แผนที่เกิดเหตุ เป็นเอกสารที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นตามคำบอกเล่าของผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา โดยแสดงตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ไว้ เช่น จุดเกิดเหตุที่เกิดการกระทำความผิด ตำแหน่งของทรัพย์ ลักษณะของอาคารสถานที่ เป็นต้น แผนที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นนี้จะมีผู้ที่ให้ถ้อยคำลงนามรับรองไว้ ในการดำเนินคดีจึงต้องศึกษาแผนที่เกิดเหตุเพื่อให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๒. บันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นบันทึกของพนักงานสอบสวนที่อธิบายร่องรอยของสถานที่เกิดเหตุว่า ได้ตรวจสอบพบอะไรบ้างในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ร่องรอยการงัดแงะ รอยเลือด เศษวัสดุ หรือของกลาง เป็นต้น

๓. ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุ เป็นภาพถ่ายที่พนักงานสอบสวนถ่ายภาพจากสถานที่จริง เมื่อนำภาพถ่ายมาประกอบกับแผนที่เกิดเหตุและบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้ว จะทำให้สามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

๔. บันทึกภาพจากกล้องวงจรปิด ด้วยวิวัฒนาการสมัยใหม่ทำให้ภาพจากกล้องวงจรปิดเป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้เป็นอย่างดี หากพนักงานสอบสวนส่งภาพวงจรปิดเป็นพยานหลักฐาน พนักงานอัยการควรต้องตรวจสอบว่ามีประโยชน์ต่อรูปคดีมากน้อยเพียงใด

ส่วนที่ ๒ แนวทางการสืบพยานในความผิดฐานลักทรัพย์

ความผิดฐานลักทรัพย์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาประกอบด้วย ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ ความผิดฐานลักทรัพย์ประกอบด้วยเหตุฉกรรจ์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ทวิ ความผิดฐานลักทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๖ ทวิ อันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น แนวทางการสืบพยานในความผิดเหล่านี้มีแนวทางที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดตามลักษณะขององค์ประกอบความผิด ในคู่มือเล่มนี้จะกล่าวถึงหลักสำคัญที่พนักงานอัยการควรจะนำสืบเพื่อเป็นแนวทางให้สามารถปฏิบัติได้ อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงในคดีแต่ละเรื่องเป็นสาระสำคัญที่ต้องนำสืบ ขอให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจนำสืบถึงข้อเท็จจริงเหล่านั้นเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

แนวทางการดำเนินคดีในความผิดฐานลักทรัพย์โดยทั่วไป ข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการจะต้องนำสืบ ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ การมีกรรมสิทธิ์และการครอบครอง

โดยที่ความผิดฐานลักทรัพย์ คุณธรรมทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครอง คือ กรรมสิทธิ์และการครอบครอง สาระสำคัญที่จะต้องนำสืบในประการแรกพนักงานอัยการจำเป็นต้องนำสืบถึงกรรมสิทธิ์และการครอบครองในทรัพย์สินของผู้เสียหาย การนำสืบในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์ที่ถูกลักเอาไปเป็นของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย มิใช่ทรัพย์ของจำเลย บุคคลผู้มีกรรมสิทธิ์กับบุคคลที่ครอบครองทรัพย์อาจแตกต่างกันได้ เช่น บริษัทให้เช่ารถยนต์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ แต่ผู้ครอบครองคือผู้เช่าซื้อ เมื่อมีคนร้ายลักเอารถยนต์ดังกล่าวไป ผู้ครอบครองย่อมเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายด้วย

- จำเลยที่ ๑ เป็นลูกจ้างรายวันของเทศบาลนครกรุงเทพ มีหน้าที่ขับรถยนต์ของเทศบาลฯ บรรทุกคนงานไปทำการล้างท่อและซ่อมท่อระบายน้ำ จำเลยที่ ๒ เป็นคนล้างท่อและซ่อมท่อจำเลยมีหน้าที่เพียงดูแลรักษารถยนต์และน้ำมันเท่านั้น เทศบาลมิได้มอบการครอบครองรถยนต์และน้ำมันให้จำเลยครอบครองแต่อย่างใด ฉะนั้น ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ครอบครองรถยนต์และน้ำมันเบนซินในถังของรถยนต์นั้น

เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ร่วมกันดูดเอาน้ำมันเบนซินไปจากถังรถยนต์ที่จำเลยที่ ๑ ขับ แล้ว นำเอาน้ำมันนั้นไปขายให้จำเลยที่ ๓ ดังนี้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ย่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๗) (๑๑) จำเลยที่ ๓ รับไว้โดยรู้ก็ต่อมีความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓/๒๕๑๐) (ฎ ๒๒๙/๒๕๑๐)

ข้อเท็จจริงบางกรณีอาจมีความสลับซับซ้อน พนักงานอัยการจึงต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงรวมทั้งการเตรียมวิธีการนำสืบข้อเท็จจริงให้ศาลเห็นว่าผู้เสียหายมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หากนำสืบไม่ได้จะทำให้การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

- โจทก์รับจ้างซ่อมเครื่องถ่ายเอกสารให้บริษัท ส. ต่อมาโจทก์ได้ให้ น. ลูกจ้างโจทก์ไปรับเงินค่าซ่อมเครื่องถ่ายเอกสารจากบริษัท ส. น. ไปพบจำเลยซึ่งนั่งอยู่ที่ห้องฝ่ายการเงิน จำเลยให้ น. ลงชื่อในเอกสารเพื่อรับเช็คแล้วจำเลยไม่ยอมส่งมอบเช็คให้แก่ น. โดยอ้างว่าจำเลยจะติดต่อโจทก์เอง ดังนี้ แม้เช็คพิพาทเป็นเช็คที่บริษัท ส. ออกให้เพื่อชำระค่าซ่อมเครื่องถ่ายเอกสารให้แก่โจทก์ก็ตามแต่จำเลยยังไม่ได้ส่งมอบเช็คให้โจทก์อีกทั้ง น. ลูกจ้างของโจทก์ก็ยังไม่เข้ายึดถือครอบครองเอาเช็คพิพาทไว้ โจทก์จึงยังไม่เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยชอบต้องถือว่ากรรมสิทธิ์ในเช็คพิพาทยังอยู่ในความครอบครองของ บริษัท ส. การที่จำเลยให้ น. ลงชื่อในเอกสารว่าได้รับเช็คพิพาทแต่จำเลยก็ยึดถือเช็คพิพาทไว้ไม่ส่งมอบให้ น. ตัวแทนโจทก์ก็ยังไม่ถือว่าการครอบครองในเช็คพิพาทได้ผ่านมือไปยังโจทก์โดยแท้จริงแน่นอน เพราะเช็คพิพาทยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ส. ซึ่งอยู่ในความครอบครองของจำเลยอยู่ การกระทำของจำเลยจึงมิใช่เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริตจึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ของโจทก์ (ฎ ๕๔๒๒/๒๕๔๑)

- จำเลยเป็นลูกจ้างธนาคารโจทก์ร่วมในตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าส่วน มีหน้าที่ควบคุมดูแลงาน กู้เงินระยะสั้นโดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินรวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้อาศัยโอกาสในหน้าที่ของจำเลยทำเอกสารใบถอนเงินของโจทก์ร่วมระบุโอนเงินเข้าบัญชีลูกค้าอันเป็นเท็จ และโอนเงินของโจทก์ร่วมเข้าบัญชีของ ส. พวกของจำเลย หลังจากนั้นก็ร่วมกับพวกเบิกถอนเงินดังกล่าวไปเป็นประโยชน์ของตนกับพวก ซึ่งการที่เจ้าหน้าที่ของโจทก์ร่วมยอมให้มีการโอนเงินไปตามเอกสารใบถอนเงินที่จำเลยทำขึ้นนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับข้อความในเอกสารว่าเป็นจริงหรือเท็จ แต่เป็นการโอนเงินไปเพราะเอกสารใบถอนเงินที่จำเลยได้รับมอบอำนาจให้กระทำมีรายการครบถ้วนและมีลายมือชื่อที่ประทับประจำตัวของจำเลยซึ่งหากจำเลยไม่กระทำด้วยวิธีการดังกล่าว ย่อมไม่อาจเอาเงินออกไปจากบัญชีของโจทก์ร่วมได้ ดังนั้นการที่อนุมัติให้โอนเงินออกไปจากบัญชีของโจทก์ร่วมจึงมิได้เกิดจากการที่จำเลยหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความในเอกสารอันเป็นเท็จและโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ไม่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของโจทก์ร่วม แต่เป็นกรณีที่จำเลยทำเอกสารใบถอนเงินโดยมีข้อความอันเป็นเท็จแล้วเสนอไปตามขั้นตอนเพื่อให้มีการอนุมัติโอนเงินตามเอกสารนั้น อันเป็นเพียงวิธีการที่จะทำให้จำเลยเอาเงินของโจทก์ร่วมออกไปจากบัญชีของโจทก์ร่วมโดยทุจริตได้ การกระทำของจำเลยจึงมิใช่ความผิดฐานฉ้อโกง แต่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง (ฎ ๔๓๔๕/๒๕๔๕)

- จำเลยทั้งสองทำบันทึกข้อตกลงโอนสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมที่จำเลยทั้งสองมีต่อลูกค้ารวม ๒๓ ราย ให้แก่โจทก์ ต่อมาจำเลยทั้งสองกลับใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกค้าบางรายชำระค่าสินไหมแก่จำเลยทั้งสอง แต่สิทธิเรียกร้องดังกล่าวมิใช่วัตถุมีรูปร่างที่สามารถเคลื่อนที่ได้ อันอาจจะมีการเอาไปได้ตามความหมายของคำว่า ทรัพย์สิน ในความผิดฐานอาญาฐานลักทรัพย์ ทั้งการที่จำเลยทั้งสองไปขอรับเงินหรือเช็คค่าสินไหมจากลูกค้านั้น ก็ไม่ได้เป็นการกระทำแทนโจทก์ ดังนั้น เงินและเช็คดังกล่าวจึงยังมีใช้ทรัพย์สินของโจทก์ การกระทำ

ของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์ของโจทก์ แต่เป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงอันเป็นการผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น (ฎ ๗๖๘๐/๒๕๕๓)

๒.๒ ลักษณะของการกระทำความผิด

ลักษณะของการกระทำความผิด หมายถึง วิธีการในการกระทำความผิดของจำเลยที่มีลักษณะของการ “เอาไป” ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายในลักษณะที่เป็นการตัดกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินตลอดไป มิใช่เอาไปในลักษณะชั่วคราว หากเป็นการเอาไปเพียงชั่วคราวศาลฎีกาได้วางแนววินิจฉัยไว้ว่ายังไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

- จำเลยแอบเอารถของผู้เสียหายออกมาเพื่อจะขับไปกินข้าวต้มแล้วจะเอามาคืน แสดงว่าไม่มีเจตนาจะเอารถนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น การกระทำของจำเลยยังไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ ๔๔๓/๒๕๑๕)

- การกระทำที่จะถือว่าเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปอันจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์นั้น จะต้องเป็นการกระทำเพื่อตัดกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินตลอดไป จำเลยเป็นลูกจ้างของผู้เสียหาย มีหน้าที่ตรวจสอบสภาพรถยนต์นำไปส่งให้ผู้เช่าและติดตามรถคืน ได้นำรถยนต์ของผู้เสียหายไปทำความสะอาด ต่อมาจำเลยได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อรับน้ำชาयกับครอบครัวไปจังหวัดนครราชสีมา แต่เพื่อจะทำรถเสียจำเลยไม่สามารถหาเพื่อนทำไปซ่อมรถยนต์คันดังกล่าว ตำรวจจึงให้ลากรรถยนต์ไปจอดไว้ที่ฟาร์มเลี้ยงไก่ จำเลยมอบกุญแจรถยนต์ไว้กับเจ้าของฟาร์ม เก็บใบขับขี่ บัตรประจำตัวและหลักฐานเกี่ยวกับทะเบียนรถไว้ในรถแล้วจำเลยกลับกรุงเทพมหานคร และไปทำงานที่ห้างผู้เสียหายตามปกติ จำเลยพยายามหาซื้อเพื่อนทำแล้ว แต่ซื้อไม่ได้ ต่อมาผู้เสียหายได้รับรถยนต์คืนจากตำรวจท้องที่ ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการพารรถยนต์ของผู้เสียหายเคลื่อนที่ไป อาจเป็นการแย่งการครอบครองไปจากผู้เสียหาย ถือเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปอันอาจเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ได้ แต่ตามพฤติการณ์จำเลยเจตนาเอารถของผู้เสียหายไปชั่วคราว มิได้กระทำให้เป็นการตัดกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหายตลอดไป จึงมิใช่เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปอันจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ ๑๐๐๒/๒๕๓๕)

สำหรับวิธีการนำสืบในลักษณะของการกระทำความผิดของความผิดฐานลักทรัพย์นี้ ส่วนใหญ่แล้วผู้เสียหายมักจะไม่เห็นการกระทำความผิดของจำเลย ดังนั้นในการนำสืบพยานผู้เสียหายอาจนำสืบเพียงแค่ว่า ผู้เสียหายเก็บทรัพย์สินที่ถูกลักไปไว้ที่ใด เมื่อใด ต่อมาพบว่าทรัพย์สินของผู้เสียหายได้หายไปเมื่อใด ก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่าทรัพย์สินถูกลักเอาไปแล้ว ส่วนการพิสูจน์ความผิดของจำเลยก็ต้องอาศัยพยานอื่นๆ มาฟังประกอบกับคำให้การของผู้เสียหาย แต่หากสรุปคดีมีพยานที่เห็นเหตุการณ์ พนักงานอัยการจำต้องนำสืบพยานเหล่านั้นโดยละเอียดถึงเหตุการณ์ที่รู้เห็นด้วยตัวเองว่าจำเลยกระทำความผิดในลักษณะเช่นใด ในบางคดีการกระทำของจำเลยจะเป็นสิ่งกำหนดว่าจำเลยกระทำความผิดฐานใดด้วย พนักงานอัยการจึงจำเป็นต้องศึกษาข้อกฎหมาย แนวทางคำวินิจฉัยของศาลรวมทั้งคำชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุดด้วย

- ที่ดินที่เกิดเหตุเป็นของผู้เสียหาย จำเลยมีสิทธิเพียงครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน จำเลยชอบจะใช้ประโยชน์ในที่ดินตามปกติ การที่จำเลยอนุญาตให้ผู้อื่นขุดเอาดินไปโดยได้รับค่าตอบแทน แล้วอ้างว่าจะทำสระเก็บน้ำในที่ดินที่เกิดเหตุเมื่อมีการขุดดินในที่ดินที่เกิดเหตุเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๕๐ เมตร ลึก ๗ เมตร คิดเป็นปริมาตรดินประมาณ ๒๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร นั้น เป็นการขุดดินที่มีความลึกและกว้างอย่างมาก จากพฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจำเลยย่อมเล็งเห็นผลได้ว่าจะต้องมีการใช้เครื่องจักรเช่นรถแบ็กโฮขุดดินในที่ดินที่เกิดเหตุจึงจะสามารถทำให้ที่เกิดเหตุเป็นหลุมขนาดใหญ่เช่นนั้นได้

เมื่อมีการใช้รถแบ็กโฮขุดเอาดินในที่เกิดเหตุ จึงถือว่าจำเลยมีเจตนาใช้รถแบ็กโฮเป็นยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิดและการพาทรัพย์นั้นไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ ซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้นตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๖ ทวิ (ฎ ๔๑๓๖/๒๕๕๑)

- จำเลยมีเจตนาทุจริตที่จะเอาสุราต่างประเทศของผู้เสียหายไปตั้งแต่ต้น การที่จำเลยเอาสุราต่างประเทศใส่ในลังน้ำปลาแล้วนำไปชำระเงินกับพนักงานแคชเชียร์ของผู้เสียหายเท่ากับราคาน้ำปลาเป็นเพียงกลอุบายของจำเลยเพื่อเอาสุราต่างประเทศของผู้เสียหายไปโดยทุจริตเท่านั้น โดยพนักงานแคชเชียร์ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้เสียหายมิได้มีเจตนาส่งมอบการครอบครองสุราต่างประเทศให้แก่จำเลยการกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หาใช่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงไม่ (ฎ ๓๙๓๕/๒๕๕๓)

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๕๖/๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้เสียหายได้รับการรายงานจากพนักงานซึ่งเป็นผู้ใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายว่า เครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนหลายเครื่องมีสภาพการใช้งานต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด จึงมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ส่งให้แผนกบำรุงรักษาและซ่อมแซมแก้ไข มีจำนวน ๑๘ เครื่อง ที่ผู้ต้องหาเป็นผู้รับผิดชอบในการซ่อมแซมแก้ไขแต่เพียงผู้เดียว บางเครื่องถูกสับเปลี่ยนชิ้นส่วน ขนาด และอุปกรณ์โดยนำเอาของคุณภาพต่ำมาใส่ไว้แทน และวัสดุเก็บข้อมูลของคอมพิวเตอร์บางเครื่องสูญหายไปรวมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือถูกลักไป จำนวน ๘๗,๒๘๐ บาท โดยผู้ต้องหาไม่สามารถอธิบายต่อคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ว่า เหตุใดเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้ง ๑๘ เครื่องดังกล่าวจึงมีปัญหาในการใช้งานและมีอุปกรณ์ไม่ตรงตามสเปค เมื่อคณะกรรมการฯ แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่าต้องมาให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ต้องหาโดยตรง ผู้ต้องหาก็ก็นำมาทำงานอีกโดยไม่แจ้งสาเหตุ คณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงให้ผู้เสียหายทราบว่า กรณีมีเหตุอันน่าเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสับเปลี่ยนชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบกับผู้ต้องหาประพฤติผิดวินัยหลบหนีไม่มาทำงานโดยไม่ลาหรือแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ ผู้เสียหายจึงมีคำสั่งให้ปลดผู้ต้องหาออกจากการเป็นพนักงาน และให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

คดีมีปัญหาให้อัยการสูงสุดชี้ขาดว่าผู้ต้องหามีความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือไม่

อัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑๘ เครื่องของผู้เสียหายที่บางเครื่องถูกสับเปลี่ยนวัสดุเก็บข้อมูล บางเครื่องถูกสับเปลี่ยนชิ้นส่วนของแท่นแล้วเอาชิ้นส่วนที่มีคุณภาพต่ำมาใส่แทนล้วนเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ผู้ต้องหาซึ่งเป็นลูกจ้างของผู้เสียหายมีหน้าที่รับผิดชอบในการซ่อมแซม เมื่อผู้เสียหายพบการกระทำผิด ผู้ต้องหาไม่มาทำงานอีกจนถูกปลดออกจากงาน พยานหลักฐานน่าจะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด

- ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ตาม ป.อ.มาตรา ๓๓๖ จะต้องเป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอา ซึ่งหน้า ผ.ทำที่เป็นพูดโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเอาโทรศัพท์ไปในขณะที่ผู้เสียหายให้บริการลูกค้าคนอื่นอยู่ เป็นการเอาไปในขณะที่พลอ มิใช่เป็นการฉกฉวยทรัพย์ไปโดยซึ่งหน้าแต่ประการใด การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อเหตุเกิดในเวลากลางคืนและร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๓๕ (๑) และ ๓๓๕ (๗) ต้องรับโทษตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ วรรค ๒ ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๖ วรรค ๑ ศาลฎีกาพิพากษาลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ แต่จะพิพากษาลงโทษจำเลยหนักขึ้นไม่ได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๒

อนึ่ง ทรัพย์ที่ศาลจะสั่งริบตาม ป.อ.มาตรา ๓๓ ได้ ต้องปรากฏเป็นทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ตามทางนำสืบของโจทก์ได้ความแต่เพียงว่าจำเลยใช้รถจักรยานยนต์เพื่อความสะดวกในการพาทรัพย์หลบหนี มิได้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นเครื่องมือหรือเป็นส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์ จึงเป็นทรัพย์ที่ไม่อาจริบได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกชั้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๕ ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎ ๖๕๓/๒๕๕๓)

- การบังคับชำระหนี้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย มิใช่เจ้าหน้าที่บุกรุกเข้าไปเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปโดยพลการ การที่จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ใช้เลื่อนตัดกุญแจแล้วเปิดประตูเข้าไปเอาเครื่องบดแป้งไฟฟ้าและรถจักรยานที่เก็บอยู่ภายในบ้านซึ่งจำเลยรู้อยู่แล้วว่าไม่ใช่บ้านพักของ ป. ลูกหนี้และไม่รู้ด้วยว่าเครื่องบดแป้งไฟฟ้าและจักรยานไซ้ของ ป. หรือไม่ไปเพื่อตีชำระหนี้ จึงเป็นการเอาทรัพย์ไปโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานโดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ (ฎ ๓๑๒๑/๒๕๕๒)

- แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่า จำเลยกับพวกเข้าไปทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บและบังคับเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปเท่าที่คิดว่าพอกับค่าจ้างที่ผู้เสียหายเป็นหนี้พวกจำเลยอยู่เท่านั้น ไม่ได้เอาทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีค่ามากไปด้วยก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยกับพวกดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ศาลฎีกาโดยมีมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า เป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริตแล้ว การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการร่วมกันปล้นทรัพย์ของผู้เสียหาย (ฎ ๖๗๔/๒๕๕๔)

๒.๓ การนำสืบถึงเจตนาทุจริต

คำว่า “โดยทุจริต” ป.อ.มาตรา ๑ (๑) ให้คำนิยามไว้ว่า หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดในส่วนของจิตใจ การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดต้องกระทำโดยเจตนา ศ.จิตติ ดิงศภัทย์^{๘๖} ได้อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบความผิดในส่วนของจิตใจ คือเจตนาธรรมดาในการกระทำคือการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป และเจตนาพิเศษซึ่งกระทำโดยทุจริตตามมาตรา ๑ (๑) แต่ศาลมักจะมีวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางจิตใจรวมกันไปว่า มีหรือไม่มีเจตนาทุจริต เช่น การเอาทรัพย์ไปชั่วคราว เอาไปโดยวิสาสะ เป็นต้น ซึ่งถ้าจะแยกปัญหาเจตนาธรรมดากับเจตนาพิเศษคือโดยทุจริตออกจากกันแล้วกรณีเหล่านี้เป็นปัญหา การเอาทรัพย์ไปชั่วคราวไม่ได้เอาไปในลักษณะนี้เป็นการตลอดไปเลย โดยเข้าใจว่าเจ้าของอนุญาตให้เอาไปได้ หรือโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง เมื่อไม่มีเจตนากระทำการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปเสียแล้ว ปัญหาเรื่องเจตนาพิเศษก็ย่อมไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามโดยเหตุนี้ปัญหาเหล่านี้ปะปนกันอยู่ เช่น เอาไปโดยถือวิสาสะคือถือเอาว่าเจ้าของอนุญาตก็อาจเข้าใจได้ว่าไม่เป็นการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ศาลสั่งวินิจฉัยปัญหานี้รวมกันไป

เมื่อเจตนาทุจริตเป็นเรื่องขององค์ประกอบในส่วนของจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนของผู้กระทำ ในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการพยานหลักฐานโจทก์ที่จะพิสูจน์ถึงเจตนาทุจริตของจำเลยจึงเป็นเรื่องยาก เพราะพยานหลักฐานของโจทก์ที่จะนำสืบสามารถนำสืบได้เพียงลักษณะของการกระทำเท่านั้น อย่างไรก็ตามโดยที่สภาอุทธรณ์ฎีกาที่กำหนดไว้ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” ดังนั้น การนำสืบถึงการกระทำจึงเป็นการนำสืบถึงเจตนาอยู่ในตัว วิธีการนำสืบเจตนาทุจริตของจำเลยจึงนำสืบได้ ๒ ทางดังนี้ คือ

^{๘๖} ศ.จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 2 และภาค 3 , น. 2348

๑. นำสืบด้วยพยานโจทก์ให้ศาลเห็นถึงการกระทำทั้งหมดของจำเลยว่า จำเลยได้ประโยชน์จากการกระทำความผิดอย่างไร ประโยชน์จากทรัพย์สินที่จำเลยเอาไปนั้น มีลักษณะของการกระทำอย่างไร ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องศึกษาในข้อเท็จจริงโดยละเอียด

- คำว่า “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น การที่จำเลยทั้งสองสมคบหลอกลวงโจทก์โดยจำเลยที่ ๒ แสดงตนต่อโจทก์ว่า เป็นนายเซวง แซ่กู่ เจ้าของที่ดินตามน.ส. ๓. จนโจทก์หลงเชื่อทำหนังสือรับรองทรัพย์สินยื่นขอประกันตัวนายกุหลาบต่อศาลนั้น แม้จะไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับประโยชน์เป็นทรัพย์สินแต่อย่างใดก็ตาม ก็ทำให้นายกุหลาบได้รับประโยชน์จากการใช้หนังสือรับรองทรัพย์สินนั้นอ้างต่อศาลจนได้รับประกันตัวไป ซึ่งย่อมถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่นเป็นการกระทำโดยทุจริตเช่นกัน (ฎ. ๘๖๓/๒๕๑๓)

คำว่า “เอกสารสิทธิ” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑ (๙) นั้น มุ่งหมายถึงเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งซึ่งสิทธิหรือหนี้สินและเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการเปลี่ยนแปลง โอนหรือระงับซึ่งสิทธิหรือหนี้สินทุกอย่าง หนังสือรับรองทรัพย์สินที่ยื่นขอประกันตัวจำเลยต่อศาลซึ่งผู้ยื่นหนังสือดังกล่าวรับรองต่อศาลว่า หลักทรัพย์ตามบัญชีคำร้องขอประกันเป็นของผู้ขอประกัน หากบังคับแก่ทรัพย์สินตามสัญญาประกันไม่ได้หรือได้ไม่ครบ ผู้ทำหนังสือรับรองทรัพย์สินย่อมรับผิดชอบใช้เงินจนครบ ซึ่งเท่ากับเป็นหนังสือค้ำประกันผู้ขอประกันตัวอีกชั้นหนึ่งนั้นเป็นเอกสารสิทธิตามความหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าว

- เลื่อยฉลุไฟฟ้าและเครื่องหินเจียไฟฟ้าที่จำเลยนำไปจำนำ เป็นของโจทก์ร่วม และขณะนำไปจำนำ จำเลยยังเป็นลูกจ้างโจทก์ร่วม การที่จำเลยนำเลื่อยฉลุไฟฟ้าและเครื่องหินเจียไฟฟ้าของโจทก์ร่วมไปจำนำแล้วนำเงินที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวนั้น ถ้าจำเลยไม่ได้คืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้รับจำนำมีสิทธินำไปขายทอดตลาดได้ และทำให้โจทก์ร่วมได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตโดยแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๑) วรรคแรก (ฎ.๓๗๘๑/๒๕๔๑)

- จำเลยบอกขายถึงน้ำมันของกลาง ซึ่งวางอยู่ในที่ดินของผู้อื่นให้แก่ผู้ซื้อ โดยแจ้งแก่ผู้ซื้อว่าถึงน้ำมันของกลางเป็นของจำเลย แต่ความจริงเป็นของผู้เสียหาย ผู้ซื้อตกลงซื้อถึงน้ำมันของกลางแล้วได้ว่าจ้าง ส. ให้ขนถังน้ำมันของกลางไปไว้ที่สถานีบริการน้ำมันของผู้ซื้อ หลังจากนั้นผู้ซื้อจึงชำระราคาให้แก่จำเลย โดยผู้เสียหายมิได้ยินยอมด้วยแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นโดยทุจริตแล้ว จึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๗๒๙๗/๒๕๔๗)

- การบังคับชำระหนี้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย มิใช่เจ้าหนี้บุกรุกเข้าไปเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปโดยพลการ การที่จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหนี้ใช้เลื่อยตัดกุญแจแล้วเปิดประตูเข้าไปเอาเครื่องบดแป้งไฟฟ้าและรถจักรยานที่เก็บอยู่ภายในบ้านซึ่งจำเลยรู้อยู่แล้วว่าไม่ใช่บ้านพักของ ป. ลูกหนี้และไม่รู้ด้วยว่าเครื่องบดแป้งไฟฟ้าและรถจักรยานใช้ของ ป. หรือไม่ ไปเพื่อตีชำระหนี้ จึงเป็นการเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานโดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สิน (ฎ.๓๑๒๑/๒๕๕๒)

- จำเลยมาทวงหนี้จากผู้เสียหายโดยอ้างว่าเป็นหนี้ค่าอาหารบิดาจำเลย แต่ผู้เสียหายไม่ยอมให้ จำเลยจึงทำร้ายร่างกายผู้เสียหายและใช้อำนาจบังคับโดยพลการเอาเงินของผู้เสียหายไป แม้เงินที่เอาไปจะมีจำนวนเท่าที่ผู้เสียหายเป็นหนี้บิดาจำเลยแต่จำเลยก็ไม่มีสิทธิใดๆ โดยชอบที่จะกระทำเช่นนี้ได้ กรณี

ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาเอาเงินของผู้เสียหายไปโดยทุจริต การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๘๑๙๒/๒๕๕๓)

- การที่จำเลยที่ ๑ พูดส้าทับกับผู้เสียหายว่า “ถ้ามึงไม่ให้ได้ยวมันก็แหงมึงหรือกุกช่วยมึงไม่ได้” หลังจากจำเลยที่ ๑ ขอยืมเงินและผู้เสียหายปฏิเสธ แล้วจำเลยที่ ๑ หันไปคุยกับจำเลยที่ ๒ ว่า “เฮ้ย แหมงไม่ไหว” จำเลยที่ ๒ จึงลุกขึ้นยืนพร้อมกับล้วงมีดออกมาจากด้านหลังแล้วเดินเข้ามาใกล้ผู้เสียหาย และจำเลยที่ ๑ ได้ผลักจำเลยที่ ๒ พร้อมกับพูดว่า “มึงไม่ต้องแหง” ตามที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี เบิกความ ซึ่งศาลชั้นต้นได้ใช้วิธีการพิจารณาคดีสำหรับพยานที่เป็นเด็กเป็นการเฉพาะต่างจากพยานบุคคลทั่วไป โดยอยู่ในกำหนดหลักการว่าในคดีที่มีพยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ศาลต้องจัดให้พยานเด็กอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมโดยการถามนั้นศาลจะเป็นผู้ถามพยานเอง หรือถามผ่านทางนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือจะให้คู่ความถามผ่านนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ผลของกฎหมายดังกล่าวย่อมทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถได้ข้อเท็จจริงจากพยานเด็กมากขึ้นกว่าเดิม เพราะเมื่อมีวิธีการการถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและความเชี่ยวชาญในการซักถามเด็ก เชื่อว่าจะเป็นผลให้พยานเด็กสามารถให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ เช่นนี้ย่อมถือได้ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการร่วมกันข่มขู่ผู้เสียหายว่าในทันทีทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นเหตุให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวจึงได้มอบเงินให้แก่จำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสอง จึงมีความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์ (ฎ.๒๔๘/๒๕๕๓)

- จำเลยไม่ได้มีเจตนาที่จะชิงทรัพย์ของผู้เสียหายมาแต่แรก แต่สาเหตุเนื่องจากผู้เสียหายกับจำเลยมีเรื่องวิวาทกันก่อน จำเลยสู้ไม่ได้จึงพาพรรคพวกคือ ส. และ ท. มารุมทำร้ายผู้เสียหายในภายหลังที่จำเลยเอาทรัพย์ของผู้เสียหายไปน่าจะเป็นผลพลอยได้จากการที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บแล้วมากกว่า มิฉะนั้นจำเลยคงไม่พูดประโยคที่ว่า “มึงทำกูเจ็บ ก็ต้องเอาของมึง” ซึ่งมีลักษณะเป็นการแก้แค้นจากการถูกผู้เสียหายทำร้ายมาก่อน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายและลักทรัพย์ของผู้เสียหาย (ฎ.๒๘๘๔/๒๕๕๐)

- จำเลยทั้งสามมิได้มีเจตนาทุจริตที่จะร่วมกันลักเงินของผู้เสียหาย เนื่องจากสนิทสนมกันเป็นญาติและเป็นเพื่อนกัน ทั้งเกิดความคึกคะนองตามประสาของวัยรุ่นและขณะนั้นกั๊งดื่มสุราอยู่ด้วยกันจนหมด จึงน่าจะช่วยกันออกเงินค่าสุราบ้างเท่านั้น เมื่อจำเลยที่ ๑ พูดขอเงินหลายครั้งแล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ให้ จึงได้ถือวิสาสะเข้าคั่นตัวผู้เสียหายเพื่อคั่นเอาเงิน จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เพียงแต่จับแขนขาของผู้เสียหายไว้แน่นเท่านั้น ไม่ได้ทำร้าย ดังนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ที่เข้ายึดแขนขาของผู้เสียหายเป็นเพียงการยึดตัวผู้เสียหายให้อยู่นิ่งเพื่อให้จำเลยที่ ๑ คั่นตัวได้สะดวกเท่านั้น การกระทำของจำเลยทั้งสาม จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันข่มขืนใจโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้เสียหายต้องจำยอมให้จำเลยทั้งสามคั่นตัวและเอาเงินไป มิใช่ความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๒๗๐๘/๒๕๕๔)

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๓/๒๕๕๑ ผู้ต้องหาเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารให้ผู้เสียหายส่งมอบงานงวดที่มีอุปกรณ์ตัวดักกลืนให้ผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ชำระเงินค่างานดังกล่าวแล้ว อุปกรณ์ตัวดักกลืนดังกล่าว ย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหาย เมื่อผู้ต้องหาถอดอุปกรณ์ตัวดักกลืนไปแม้จะอ้างว่าเพื่อไปใส่ในอาคารอื่นที่อยู่ใกล้กัน ก็เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

- จำเลยยอมให้ผู้เสียหายร่วมประเวณีมีสิ่งตอบแทน แต่ผู้เสียหายผิดข้อตกลงจำเลยไม่พอใจ จึงได้ทำร้ายผู้เสียหายแล้วเอาปืนผู้เสียหายไปทิ้งที่ปรักน้ำกลางทุ่งนาเพราะกลัวผู้เสียหายจะยิงเอาการเอาปืนไป

ทิ้งน้ำโดยไม่นำไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น แสดงว่าจำเลยไม่มีเจตนาประสงค์จะเอาทรัพย์สิน การเอาไปของผู้เสียหายไปทิ้งจึงไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์ ส่วนไฟฉายนั้นผู้เสียหายก็ให้จำเลยไปสองทาง จำเลยเอาไปไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์เช่นเดียวกัน (ฎ.๒๑๖/๒๕๐๙)

- การที่จำเลยเอาเครื่องรับโทรทัศน์สี ๑ เครื่อง เครื่องเสียงสเตอริโอ ๑ เครื่อง ของกลางของผู้เสียหายไปจากบ้านของผู้เสียหายเพราะ ส. ซึ่งเป็นสามีของผู้เสียหายเป็นหนี้จำเลย โดยจำเลยไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินอย่างอื่นเสียหาย คงยกเอาทรัพย์สินของกลางไปเท่านั้นโดยจำเลยบอกว่าถ้าอยากได้คืนให้ ส. เอาเงินไปไถ่ ซึ่งวันรุ่งขึ้นเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจไปที่บ้านของจำเลย ก็พบจำเลยและทรัพย์สินของกลางดังกล่าว เชื่อว่าจำเลยเอาทรัพย์สินของกลางไปเพื่อให้ ส. หรือผู้เสียหายไปติดต่อชำระหนี้ที่ค้างชำระต่อการกระทำของจำเลย จึงมิได้เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริตหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๒๒๗๙/๒๕๕๑)

๒. นำสืบด้วยวิธีซักค้านตัวจำเลยและพยานจำเลย ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ. ม. ๒๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “จำเลยอาจอ้างตนเองเป็นพยานได้ ในกรณีที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยานศาลให้เข้าสืบก่อนพยานอื่นฝ่ายจำเลยก็ได้ ถ้าคำเบิกความของจำเลยนั้นปรักปรำหรือเสียหายแก่จำเลยอื่น จำเลยอื่นนั้นซักค้านได้”

ในกรณีที่จำเลยเบิกความเป็นพยาน คำเบิกความของจำเลยย่อมใช้ยืนยันจำเลยนั้นได้ และศาลอาจรับฟังคำเบิกความนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำเบิกความของจำเลยศาลอาจนำมาใช้พิจารณาในทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่จำเลยได้ทั้งสิ้น การที่พนักงานอัยการซักค้านตัวจำเลยย่อมทำให้ได้รับข้อเท็จจริงในส่วนของการกระทำของจำเลยมากยิ่งขึ้น เพราะข้อเท็จจริงเหล่านั้นอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยแต่เพียงฝ่ายเดียว การซักค้านที่ดีเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะเช่นนี้สามารถฝึกฝนโดยทำความเข้าใจในข้อเท็จจริงของเรื่องศึกษาจากแนวคำวินิจฉัยของศาล และการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดีเป็นต้น

- เงินที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองนำฝากไว้ที่ธนาคารย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารผู้รับฝาก ธนาคารมีหน้าที่ต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่เจ้าของบัญชีตามเงื่อนไขที่ตกลงกันให้ครบถ้วน จำเลยทั้งสามไม่ได้มอบการครอบครองและไม่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเงินดังกล่าว ดังนั้น เมื่อจำเลยทั้งสามร่วมกันทำเอกสารเท็จนำไปขอเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจลงนามและเงื่อนไขในการส่งจ่ายเพื่อเบิกถอนเงินจากบัญชีเงินฝากของหมู่บ้านซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารไปโดยทุจริต การกระทำของจำเลยทั้งสามเป็นความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ของธนาคาร (ฎ.๖๘๐/๒๕๕๔)

จากคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงในส่วนของการไม่ได้รับมอบการครอบครองเงิน และไม่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเงินดังกล่าว สามารถนำสืบได้จากพยานโจทก์และตัวจำเลยเอง ส่วนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจลงนามและเงื่อนไขในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีพนักงานอัยการสามารถได้ข้อเท็จจริงส่วนนี้จากการถามค้านตัวจำเลย ซึ่งศาลสามารถนำมารับฟังและลงโทษจำเลยได้

- โจทก์ร่วมมอบฉันทะให้จำเลยไปถอนเงินของโจทก์ร่วมจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากธนาคารเพื่อนำมาประกันตัวโจทก์ร่วมกับพวก เนื่องจากพนักงานสอบสวนไม่อนุญาตให้โจทก์ร่วมออกไปถอนเงินด้วยตนเอง จำเลยถอนเงินแล้วนำฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำของจำเลย แล้วนำสมุดเงินฝากไปประกันตัวโจทก์ร่วมกับพวก เมื่อเสร็จสิ้นการประกันตัวแล้วไม่ยอมคืนเงินให้โจทก์ร่วม โดยอ้างว่าเป็นของจำเลยที่

โจทก์ร่วมชำระหนี้ให้จำเลย จึงเป็นความผิดฐานยกยอกทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก (ฎ.๒๘๘๔/๒๕๔๓)

มีข้อสังเกตว่าข้ออ้างของจำเลยที่ว่าเงินของโจทก์ร่วมเป็นเงินของจำเลยนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากตัวจำเลยซึ่งทำให้เห็นเจตนาของจำเลยโดยชัดแจ้ง

ส่วนที่ ๓ ความผิดฐานลักทรัพย์ประกอบด้วยเหตุฉกรรจ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕

ความผิดฐานลักทรัพย์อันประกอบด้วยเหตุฉกรรจ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ นี้ กฎหมายกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น โดยอาศัยการกระทำและข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคท้าย ดังนั้นในการนำสืบข้อเท็จจริงความผิดเหล่านี้ จึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับการนำสืบความผิดฐานลักทรัพย์ดังที่กล่าวไว้แล้วในส่วนที่ ๑ และต้องนำสืบข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุฉกรรจ์เพิ่มเติมด้วย ซึ่งประกอบด้วย ๑๒ อนุมาตรา ดังนี้

(๑) ในเวลากลางคืน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๑) กำหนดว่า กลางคืน หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น ซึ่ง ศ.จิตติ ติงศภัทย์ อธิบายว่า กฎหมายถือการขึ้นและตกของดวงอาทิตย์เป็นเกณฑ์ของเวลากลางวัน กลางคืน ซึ่งเปลี่ยนไปตามฤดูกาล อันทำให้มืดหรือสว่างเป็นสิ่งสำคัญ มิได้ถือเวลาตามนาฬิกาซึ่งคงที่อยู่ตลอดปี มิได้ถือความมืดหรือสว่างเพราะเมฆหรือสิ่งอื่นบังแสงอาทิตย์ในวันใด ดวงอาทิตย์ขึ้นหรือตกเวลาใดจึงเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์และแสดงให้ประจักษ์ว่าเวลาที่กระทำการลักทรัพย์นั้น เป็นเวลากลางคืนตามกฎหมายบัญญัติ

(๒) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายใดๆ

เหตุตามอนุมาตรา (๒) นี้ เป็นเหตุฉกรรจ์เกี่ยวกับสถานที่ พฤติการณ์ ประกอบกับเวลารวมอยู่ด้วย ซึ่ง ศ.จิตติ ติงศภัทย์ อธิบายไว้ดังนี้

เหตุจำพวกแรกคือ เพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย น่าจะหมายถึงเพลิงไหม้สิ่งๆ ที่ติดประจำหรือไม่ติดประจำ แต่มีที่ตั้งประจำอยู่กับที่ เช่น อาคาร สวน ป่า ทุ่ง รวมทั้งแพ หรือเรือที่ไม่ประจำอยู่กับที่ซึ่งแล่นไปมา อยู่เป็นปกติเข้าอยู่ในข้อความต่อไปที่บัญญัติถึงยานพาหนะที่เกิดภัยพิบัติ เพลิงไหม้และการระเบิดหมายความว่าถึงไหม้หรือระเบิดสิ่งๆ ที่ไม่ประสงค์ให้ไหม้หรือระเบิด มิใช่เผาหรือระเบิดสิ่งๆ ที่ไม่ต้องการให้คงสภาพเดิมอยู่ เช่น เผาไร่เมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว หรือระเบิดหินเป็นการงาน ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุหมายความว่าความรวมถึงพื้นที่ต่อเนื่องกับเหตุแล้วแต่ความเข้าใจของบุคคลโดยทั่วไปเป็นหลักคำที่ว่า “มีเหตุ” แสดงว่าเป็นเวลาปัจจุบันที่เหตุภัยพิบัตินั้นมีอยู่จนกว่าจะสิ้นสุดสู่ภาวะปกติ แต่ก็ได้หมายความว่าต้องเป็นขณะที่ไฟกำลังไหม้อยู่หรือต้องกำลังระเบิดยังไม่สิ้นเปลือง แม้จะเป็นเวลาที่เพลิงดับลงแล้ว แต่บริเวณนั้นยังไม่กลับเข้าสู่ภาวะปกติก็ยังคงเป็นที่หรือบริเวณที่มีเหตุอยู่นั่นเอง และไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์ของผู้ประสบภัย ล้วงกระเป๋าคนดับเพลิงในบริเวณเพลิงไหม้ ก็เข้ามาตามข้อนี้ แต่ถ้าเพลิงดับลงเรียบร้อยแล้ว ไม่มีภัยอะไรอีกแล้ว มีคนแอบเข้าไปลักทรัพย์ที่หลงเหลืออยู่ก่อนเจ้าของกรรมสิทธิ์ ไม่อยู่ในความหมายของข้อนี้ เกิดน้ำท่วม ลดลงสู่ปกติแล้ว แต่ยังไม่ได้ปลูกสร้างบ้านเรือนหากยังมีหน่วยบรรเทาภัยเข้าไปแจกของในตอนนี้คงไม่เป็นบริเวณที่มีอุทกภัยตามข้อนี้

เหตุจำพวกที่สองเกี่ยวกับสถานที่เช่นเดียวกันอุบัติเหตุเป็นคำกว้างหมายความถึงภัยซึ่งผู้รับเคราะห์มิได้คาดหมายและจำกัดเฉพาะรถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร มิฉะนั้นก็ไม่ต้องระบุข้ออื่นต่อไปอีก เพราะอุบัติเหตุคำเดียวกันความรวมถึงหมดแล้ว รถไฟก็น่าจะหมายความถึงรถไฟที่ประชาชนโดยสาร ไม่ใช่รถสินค้า ซึ่งแม้จะเป็นยวดยานสาธารณะอย่างหนึ่งก็ไม่รับบุคคลผู้โดยสาร ความตอนนี้นี้จึงไม่หมายความถึงอุบัติเหตุแก่สิ่งอื่นนอกจากรถไฟหรือยานพาหนะที่ประชาชนโดยสาร เช่น รถนั่งส่วนตัวว่า คนเดินถนนถูกรถประจำทางชน ไม่อยู่ในความหมายของข้อนี้ นอกจากรถประจำทางจะได้รับอันตรายด้วย ทุกขภัยอาจหมายความถึง รถไฟตกราง หรือรถประจำทางเครื่องเสีย ล้อชำรุด ยางระเบิด เรือรั่ว เป็นต้น ยังมีข้อต่อไปอีกว่าภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน ซึ่งอาจรวมถึงรถบรรทุกรับส่งคนงานของโรงงาน และรวมถึงตัวรถหรือยานพาหนะไม่เป็นอันตราย แต่ต้องหยุดเพราะทางขาด สะพานพัง เป็นต้น

ภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน หมายถึง ทั้งกรณีเกี่ยวกับสถานที่จำพวกแรก เช่น แผ่นดินไหว บ้านพัง เหมือนถูกระเบิดด้วย

เหตุจำพวกที่สาม คือ อันตรายใดๆ ที่ประชาชนตื่นกลัว เช่น จลาจล เหตุจำพวกนี้ไม่จำกัดสถานที่ตั้งสองประการแรกแต่ถือโอกาสแห่งภัยรวมถึงภัยสองประการแรกด้วย เช่น ลักทรัพย์ที่มีผู้ชนหนีไฟออกมานอกบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้

(๓) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใดๆ

คำว่าทำอันตรายสิ่งกีดกั้นเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการต้องนำเสนอว่าสิ่งกีดกั้นนั้นคืออะไร ศ.จิตติ ดิงศภัทย์ อธิบายว่า สิ่งกีดกั้นให้ของโรงเรือน เช่น ที่เก็บสินค้า รั้ว ลูกกรง ประตู หน้าต่าง เป็นต้น การทำอันตรายได้แก่ ตัดลูกกรง ตัดช่อง งดหลังคา เมื่อทำอันตรายแล้วเอาทรัพย์ออกมาได้โดยไม่ต้องเข้าไปในนั้น เป็นความผิดตามอนุมาตรานี้

ส่วนคำว่าผ่านเข้าไปด้วยประการใดๆ เป็นการบัญญัติอย่างกว้างไม่จำกัดว่าต้องปีนป่าย หรือตัดช่องเข้าไป เพียงแต่ใช้ไม้สอย ตัวไม่ต้องเข้าไป ก็น่าจะถือได้ว่าการผ่านเข้าไปแล้ว

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๑๕/๒๕๕๒ การที่ต้องหาถึรั้วไม้จนหักเป็นช่อง แล้วมุดเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายทางช่องทางนั้น และได้เอาทรัพย์สินของผู้เสียหายภายในบ้านไป เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานโดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ มิใช่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่จำนงให้เป็นทางคนเข้า

(๔) โดยเข้าช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่จำนงให้เป็นทางคนเข้าหรือเข้าช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

ศ.จิตติ ดิงศภัทย์ อธิบายว่า ใน (๔) ช่องทางที่สร้างขึ้นโดยไม่จำนงให้เป็นทางคนเข้าได้แก่หน้าต่าง ช่องลม ช่องฝา ลูกกรง ช่องที่พื้นเรือนหรือหลังคามีไข่งัดสายยูเปิดประตูเข้าไป เป็นช่องทางที่มีอยู่แล้ว มิใช่ตัดช่อง งดฝา เปิดหลังคา ซึ่งเป็นการทำอันตรายสิ่งกีดกั้นตามความใน (๓) ปีนรั้ว ลอดรั้ว ก็น่าจะถือเป็นช่องทางที่ผ่านไปเช่นเดียวกับหน้าต่าง ช่องฝา ช่องลม และต้องด้วยความตั้งใจใน (๓) และ (๔) ช่องทางที่ผู้เป็นใจเปิดไว้ให้หมายความถึงกรณีเช่นคนในบ้านให้ความร่วมมือ ปิดประตูแต่ไม่ใส่กลอนหรือกุญแจประตู เป็นต้น ไม่จำต้องถึงกับเปิดประตูไว้ทีเดียว และหมายความถึงมีผู้สนับสนุนจัดการเปิดช่องทางไว้ให้โดยมิใช่คนในบ้านก็ได้

การเป็นใจโดยทั่วไปไม่จำกัดถึงกับเป็นการสนับสนุน ความในข้อนี้ต้องมีการเข้าทางช่องทางนั้นไม่แต่เพียงมือสอดเข้าไปทางช่องฝาแล้วเปิดประตูเข้าไปทางประตู

(๕) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

ศ. จิตติ ติงศภักดิ์ อธิบายว่า แปลงตัว หมายความว่ามีการเปลี่ยนแปลงหน้าตา ร่างกายให้เห็นแปลกไปจากเดิม แต่ไม่จำเป็นต้องตั้งใจให้เหมือนใครคนหนึ่ง เช่น ใส่หนวด ย้อมผม หลึงแต่งเป็นชายหรือกลับกัน แต่ไม่ได้ปิดบังหน้าตาให้จำไม่ได้ คงให้เห็นได้ตามปกติ ปลอมตัวเป็นผู้อื่นหมายความว่าไม่แต่เพียงใช้ชื่อเท็จ แต่ทำตัวให้เข้าใจว่าเป็นบุคคลอื่นอีกคนหนึ่ง อาจกระทำโดยไม่ต้องแปลงตัวเลยก็ได้ เช่น แสดงตัวว่าเป็นคนงานของบริษัทแห่งหนึ่งมาทำงานตามหน้าที่ซึ่งไม่เป็นความจริงแล้วถือโอกาสลักทรัพย์ ส่วนการมอมหน้าหรือทำให้ไม่เห็นหรือจำหน้าได้ไม่มีการปลอมแปลงเป็นแต่ปิดบัง เช่น ทาแป้งให้ขาว สวมหน้ากาก โปกผ้าจันมิด เป็นต้น แต่ต้องกระทำเพื่อมิให้จำหน้าได้ ซึ่งมุ่งถึงจำหน้าเป็นสำคัญ มิใช่ปิดบังตาหนีอื่น เช่น นิ้วด้วนมือแป การแปลงตัว ปลอมตัว หรือมอมหน้า หากได้ทำเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ แม้ยังไม่พินที่ผู้พบเห็นรู้ได้ว่าตัวจริงเป็นใครก็เป็นการกระทำสำเร็จ ไม่จำเป็นต้องทำจนไม่มีผู้ใดจำได้หรือหลงเชื่อตามที่ปลอมแปลง

(๖) โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

ศ. จิตติ ติงศภักดิ์ อธิบายว่า การลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานไม่จำเป็นต้องลวงจนถึงกับว่ากำลังกระทำตามหน้าที่ด้วย เช่น ลวงว่าเป็นนายอำเภอมาทำธุระส่วนตัว ขอพักอาศัยระหว่างเดินทางแล้วใช้โอกาสนั้นลักทรัพย์ก็เป็นความผิดตามอนุมาตรานี้แล้ว

(๗) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

คำว่าอาวุธ หมายถึง อาวุธโดยสภาพ คือสิ่งที่ใช้สำหรับทำให้เป็นอันตรายสาหัส และหมายความถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๕)

ส่วนการร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป หมายถึงการร่วมกันกระทำในลักษณะที่เป็นตัวการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ไม่รวมถึงผู้ใช้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔ หรือผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ด้วย

(๘) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ

คำว่า “เคหสถาน” เป็นไปตามคำนิยามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๔) ซึ่งบัญญัติว่า หมายถึงที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม การนำสืบถึงการลักทรัพย์ในเคหสถานจึงต้องนำสืบให้ศาลเห็นข้อเท็จจริง ๒ ประการ คือสถานที่ที่จำเลยเข้าไปลักทรัพย์เป็นที่อยู่อาศัยใช้เป็นที่หลบซ่อนเป็นปกติ ประการหนึ่ง กับเป็นการเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกประการหนึ่ง หากจำเลยได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเคหสถานไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย แล้วทำการลักเอาทรัพย์ไปไม่เป็นการผิดตามอนุมาตรานี้

- การลักทรัพย์ในเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๘) นั้น หมายถึงผู้กระทำจะต้องเข้าไปในเคหสถานทั้งตัว มิใช่เพียงแต่ร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้กระทำล่องล้ำเข้าไปในเคหสถาน

จำเลยเพียงแต่ยื่นมือผ่านบานเลื่อนไม้เข้าไปในห้องพักของผู้เสียหายแล้วทุบกระต่ายอมสินของผู้เสียหาย ลักเอาเงินไป โดยจำเลยมิได้เข้าไปในห้องพักของผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๘) (ฎ.๒๑๓๘/๒๕๓๗)

- จำเลยเข้าไปในห้องพักอาศัยของผู้เสียหายเพื่อดูแลอาการเจ็บป่วยให้ ย. มารดาผู้เสียหายแล้วลักเอาเงินของผู้เสียหายไป แต่จำเลยเข้าไปในห้องของผู้เสียหายก็เนื่องจากขณะที่จำเลยเดินผ่านห้องผู้เสียหายนั้น ได้ยินเสียง ย. ร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด จำเลยจึงเข้าไปช่วยเหลือบีบนิ้วให้และพูดคุยเรื่องต่างๆ กับ ย. ประมาณครึ่งชั่วโมง ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปโดยมิเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตให้เข้าไปได้โดยปริยาย แม้ ย. จะมีใช้เจ้าของห้องแต่เป็นมารดาของผู้เสียหายย่อมมีอำนาจที่จะอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปในห้องได้ตามสมควรการที่จำเลยพบเห็นเงินอยู่ในลิ้นชักตู้เสื้อผ้าจึงถือโอกาสเอาไปเสียจึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเคสสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๘) (ฎ.๖๘๒๕/๒๕๓๘)

- การที่ ฉ. และ จ. ผู้เสียหายมอบกุญแจบ้านและกุญแจห้องนอนให้จำเลยช่วยดูแลบ้านระหว่างที่ผู้เสียหายไม่อยู่ เท่ากับอนุญาตให้จำเลยเข้าไปในบ้านอันเป็นเคสสถานแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเคสสถานตามประมวลกฎหมายอาญา ๓๓๕ (๘) ซึ่งต้องเป็นการเข้าไปโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองเคสสถานนั้น (ฎ.๒๖๒๐/๒๕๕๒)

ส่วนคำว่า “สถานที่ราชการ” หมายถึง ที่ซึ่งใช้ปฏิบัติราชการแตกต่างกับ คำว่า เคสสถานตรงที่การปฏิบัติราชการไม่จำเป็นต้องเป็นประจำอย่างเช่นการอยู่อาศัย แม้เป็นการชั่วคราวก็เป็นสถานที่ราชการได้เช่นกัน

ส่วนคำว่า “สถานที่ให้บริการสาธารณะ” หมายถึงสถานที่ที่ให้การช่วยเหลือหรือปฏิบัติภารกิจสนองความต้องการเพื่อประโยชน์ของประชาชน

(๙) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถาน สำหรับขนถ่ายสินค้าหรือในยวดยานสาธารณะ

ความในอนุมาตรา (๙) นี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๓) กำหนดคำนิยามว่า “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมจะเข้าไปได้ ดังนั้นในการนำสืบถึงข้อเท็จจริงส่วนนี้จึงต้องนำสืบถึงการใช้สถานที่ดังกล่าวโดยทั่วไปของประชาชนด้วยว่ามีลักษณะอันเข้าองค์ประกอบตามอนุมาตรานี้

(๑๐) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์

หมายถึง ทรัพย์ที่ถูกประทุษร้ายต้องเป็นทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วๆ ไป เช่น ไฟฟ้าที่เปิดให้แสงสว่างแก่ประชาชนในเวลากลางคืน เป็นต้น

(๑๑) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

สาระสำคัญของอนุมาตรา (๑๑) เป็นเรื่องเฉพาะตัวของจำเลยเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยว่ามีนิติสัมพันธ์กันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๕ ซึ่งมีสาระสำคัญว่าลูกจ้างต้องทำตามคำสั่งของนายจ้างตามสัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างคงมีเฉพาะระหว่างเวลาที่ต้องทำงานให้แก่กันตามสัญญาเท่านั้น การนำสืบถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยนี้ ไม่จำเป็นต้องมีสัญญาเป็นเอกสารหลักฐาน เพียงแต่นำสืบถึงการจ่ายค่าจ้างและการทำตามคำสั่งก็พึงได้ว่าเป็นนายจ้างลูกจ้างแล้ว ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงก่อนเกิดเหตุ พนักงานอัยการจึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงในส่วนนี้ก่อน

- เลื่อนฉลุไฟฟ้าและเครื่องหินเจียไฟฟ้าที่จำหน่ายไปจำหน่ายเป็นของโจทก์ร่วม และขณะนำไปจำหน่าย จำเลยยังเป็นลูกจ้างโจทก์ร่วม การที่จำหน่ายเลื่อนฉลุไฟฟ้าและเครื่องหินเจียไฟฟ้าของโจทก์ร่วมไปจำหน่ายแล้ว นำเงินที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวนั้น ถ้าจำเลยไม่ไถ่คืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้รับจำหน่ายมีสิทธินำไปขายทอดตลาดได้ และทำให้โจทก์ร่วมได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตโดยแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๑) วรรคแรก (ฎ.๓๗๘๑/๒๕๔๑)

(๑๒) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ศ. จิตติ ติงศภัทย์ อธิบายว่า กสิกรรม หมายความว่าความอย่างกว้างถึงการเพาะปลูกและเลี้ยงปศุสัตว์ เห็นได้จากคำต่อไปที่บัญญัติถึงพืชพันธุ์และสัตว์ แต่ไม่หมายความถึงการประมงหรือป่าไม้ อาชีพหมายความว่าทำเป็นปกติธุระเพื่อการยังชีพ มิใช่เป็นงานอดิเรก บุคคลอาจมีอาชีพหลายอย่างในขณะเดียวกันในงานอดิเรกอาจมีการขายสิ่งที่ผลิตได้ ถ้าไม่มุ่งหมายเป็นการยังชีพ ก็ไม่เป็นอาชีพ ผู้ประกอบกสิกรรมถ้าไม่ทำเป็นอาชีพก็ไม่เข้าอนุมาตรานี้ ฟ้องที่บรรยายว่าลักโคอันเป็นเครื่องมือประกอบกสิกรรมของ ส. แต่ไม่บรรยายว่าของผู้มีอาชีพกสิกรรม ไม่เข้าอนุมาตรานี้ (ฎีกาที่ ๘๙๒/๒๕๐๒, ฎ. ๑๒๒๙/๒๕๐๒)

วัตถุที่ลักต้องเป็นผลิตภัณฑ์ คือ เกิดขึ้นจากกสิกรรมที่ทำอยู่ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมือที่มีไว้ประกอบกสิกรรม หรือได้มาจากการกสิกรรมโดยผู้มีอาชีพกสิกรรมนั้น เช่น โคที่ขานาเลี้ยงไว้ทำนา ลากเกวียน อารีดนมขายด้วยก็ได้ ลูกโคที่จะใช้งานต่อไป นมโคที่รีดขาย ข้าวที่เก็บเกี่ยวได้ และที่จะใช้ทำพันธุ์ต่อไป ซึ่งต้องบรรยายฟ้องด้วยว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการกสิกรรม

ส่วนที่ ๔ ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์

องค์ประกอบสำคัญของความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ คือ การลักทรัพย์โดยใช้กิริยาฉ้อโกงเอาซึ่งหน้า ในการสืบพยานความผิดฐานนี้จึงต้องนำสืบเช่นเดียวกับการนำสืบพยานในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่ ๑ ทั้งยังต้องนำสืบเพิ่มเติมข้อเท็จจริงในส่วนของกิริยาฉ้อโกงเอาซึ่งหน้าด้วย พฤติการณ์ใดเป็นการฉ้อโกงเอาซึ่งหน้า ศ. จิตติ ติงศภัทย์ อธิบายว่า^{๘๗} กิริยาที่เป็นการฉ้อโกงน่าจะมี ความหมายยิ่งไปกว่ากิริยาที่เป็นแต่เพียงการเอาทรัพย์ไปซึ่งหน้าเท่านั้น คำว่า “ฉ้อโกง คือ พาหนะไปต่อหน้า แปลจากต้นร่างภาษาอังกฤษว่า shatching ภาษาฝรั่งเศส arrachant ซึ่งมีความหมายไปในทางเดียวกันว่า คิว้า จับ หยิบเอาโดยเร็ว ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงการกระทำที่มีลักษณะฉ้อโกงจึงต้องศึกษาแนวทางจาก คำพิพากษาศาลฎีกา

- ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๖ จะต้องเป็นการลักทรัพย์โดยฉ้อโกงเอาซึ่งหน้า ผ. ทำที่เป็นเหตุโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเอาโทรศัพท์ไปในขณะที่ผู้เสียหายให้บริการลูกค้าคนอื่นอยู่ เป็นการเอาไปในขณะเปลือ มิใช่เป็นการฉ้อโกงทรัพย์ไปโดยซึ่งหน้าแต่ประการใด การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อเหตุเกิดในเวลากลางคืนและร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑) และ ๓๓๕ (๗) ต้องรับโทษตามประมวล

^{๘๗} ศ. จิตติ ติงศภัทย์, อ้างแล้ว, น. 2421

กฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคสอง ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๖ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาพิพากษาลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ แต่จะพิพากษาลงโทษจำเลยหนักขึ้นไม่ได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๒ (ฎ ๖๕๓/๒๕๕๓)

อนึ่ง ทรัพย์ที่ศาลจะสั่งริบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๓ ได้ ต้องปรากฏว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ตามทางนำสืบของโจทก์ได้ความแต่เพียงว่าจำเลยใช้รถจักรยานยนต์เพื่อความสะดวกในการพาทรัพย์หลบหนี มิได้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นเครื่องมือหรือเป็นส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์ จึงเป็นทรัพย์ที่ไม่อาจริบได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ ประกอบมาตรา ๒๒๕

- ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ประกอบด้วยมาตรา ๓๔๐ ตรี มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือมีโทษสถานหนักกว่านั้น แม้จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แต่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้องได้ต่อเมื่อยานโจทก์ตามที่นำสืบรับฟังได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดดังกล่าวจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง เมื่อศาลชั้นต้นรับฟังว่าจำเลยกระทำความผิดและพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้อง จำเลยก็ยังมีสิทธิอุทธรณ์ว่า พยานหลักฐานของโจทก์ยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิด และขอให้กำหนดโทษให้เบาลงและรอกการลงโทษได้กรณีมิใช่เป็นการอุทธรณ์โต้เถียงข้อเท็จจริงที่ขัดกับคำรับสารภาพ หรือเป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ในชั้นอุทธรณ์ ซึ่งเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ (ฎ.๖๙๑/๒๕๕๔)

จำเลยเข้าไปกระตุกสร้อยคอของผู้เสียหายที่ ๑ จนหลุดออกและได้ตบตีผู้เสียหายที่ ๑ การกระตุกสร้อยคอกับการตบตีทำร้ายร่างกาย จึงแยกออกเป็น ๒ ตอน จำเลยมิได้ลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายที่ ๑ เพื่อความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ (๑) แต่เป็นการใช้กิริยาฉกฉวยเอาสร้อยคอและรูปสัญลักษณ์ศาสนาอิสลามทองคำของผู้เสียหายที่ ๑ ไปซึ่งหน้า จึงเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๖

โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยฉกฉวยเอาสร้อยคอของผู้เสียหายที่ ๑ ไปซึ่งหน้า อันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์และคำขอทนายฟ้องมิได้ขอให้ลงโทษฐานวิ่งราวทรัพย์ จึงเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ คงลงโทษจำเลยในความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ (๑) (๘) วรรคสอง ซึ่งเป็นความผิดที่ประกอบเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามฟ้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย

จำเลยพูดขอเงินกับผู้เสียหายที่ ๒ ว่า หากไม่ให้เงินจะทำร้ายผู้เสียหายที่ ๑ ต่อไป เป็นการข่มขู่ใจผู้เสียหายที่ ๒ ให้อยอมให้เงินจึงเป็นความผิดฐานกรรโชกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (๑) วรรคสอง แต่ไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ผู้เสียหายที่ ๒ ตามฟ้องศาลพิพากษาลงโทษในความผิดฐานดังกล่าวได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม

ศาลชั้นต้นพิพากษาตามฟ้องว่าการกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวและโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้เพิ่มโทษ ศาลฎีกาจึงปรับบทความผิดและบทลงโทษให้ถูกต้องได้ แต่ไม่อาจลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (๑) วรรคสอง อีกกรรมหนึ่งได้เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

มีข้อสังเกตว่าการวินิจฉัยของศาลฎีกาในความผิดฐานนี้ ระยะห่างระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยเป็นสาระสำคัญที่ต้องนำสืบ เพราะหากมีระยะห่างมากเกินไปจะมีความผิดเพียงลักทรัพย์เท่านั้น เนื่องจากทรัพย์มิได้อยู่ในความคุ้มครองของเจ้าทรัพย์ เช่น ลักห่อผ้าขาวมาซึ่งอยู่ที่แนวรั้วห่างตัวเจ้าทรัพย์ ๕ วา แม้จะต่อหน้าก็ไม่เป็นวิงราวทรัพย์กฎหมายไม่ถือว่าการเห็นตัวกันเป็นสำคัญ มิฉะนั้นห่าง ๒ - ๓ เส้นก็ยิ่งเห็นตัวกัน จะเป็นการกว้างมากเกินไป (ฎ. ๑๒๐๐/๒๔๘๑)^{๘๘}

ส่วนที่ ๕ การวางโทษหนักขึ้นของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือวิงราวทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๖ ทวิ เป็นบทบัญญัติถึงลักษณะที่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กิ่งหนึ่ง จึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบความผิดที่พนักงานอัยการจะต้องบรรยายฟ้องและนำสืบให้ได้ข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุในลักษณะคดีเป็นพฤติการณ์ในการกระทำ เหตุที่ต้องทำให้ผู้ถูกกระทำความผิดรับโทษหนักกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้กิ่งหนึ่งนั้น ประกอบด้วย

๑. แต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ เป็นการแต่งเครื่องแบบในเวลาที่จะกระทำความผิด เครื่องแบบเป็นอย่างไร เป็นไปตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารหรือตำรวจที่กำหนดไว้

๒. แต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หมายความว่า เป็นการแต่งกายที่เพียงแต่คล้ายทหารหรือตำรวจและทำให้ผู้เสียหายเข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจด้วย ดังนั้นในส่วนของความเข้าใจของผู้เสียหายที่เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ รวมทั้งเหตุผลแห่งการเข้าใจนั้น จึงเป็นข้อสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบถึงด้วย

๓. มีหรือใช้วัตถุปืนหรือวัตถุระเบิด คำว่าปืนหรือวัตถุระเบิด เป็นไปตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด พ.ศ.๒๔๙๐ การนำสืบถึงการมีหรือใช้อาวุธปืน พนักงานอัยการจึงต้องนำสืบถึงลักษณะของอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดที่ใช้ในการกระทำความผิดด้วยว่ามีลักษณะอย่างไร แต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดว่าเป็นปืนชนิดใด เพราะอาจอยู่นอกเหนือความรู้เห็นของผู้เสียหายหรือพยานได้

๔. โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม พฤติการณ์ในลักษณะนี้ การใช้ยานพาหนะ หมายถึง การใช้สิ่งที่จะช่วยให้การเคลื่อนไหวไปมาได้สะดวกขึ้น และต้องเป็นการใช้เพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด การพาทรัพย์นั้นไป หรือให้พ้นจากการจับกุม ซึ่งเป็นสิ่งที่พนักงานอัยการอาจนำสืบถึงพฤติการณ์เหล่านี้ได้

- นำรถจักรยานยนต์จอดที่บ้านเจ้าทรัพย์ ๑ กิโลเมตร แล้วเข้าไปลักทรัพย์ เสริ่งแล้วกลับมาที่รถแบ่งทรัพย์กัน แล้วนำรถจักรยานยนต์หลบหนี ไม่เป็นการใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ เพื่อสะดวกแก่การทำความผิดหรือพาทรัพย์ไป ไม่ผิดมาตรา ๓๓๖ ทวิ (ฎ.๑๔๙๒-๑๔๙๔/๒๕๓๒)

^{๘๘} ศ.จิตติ ติงศกัทธิย์, อ้างแล้ว, น. 2422

- เพียงแต่ใช้รถยนต์เป็นพาหนะไปสักและบรรทุกพระพุทธรูปที่ลักจากวัด ไม่ได้ใช้ในการลักโดยตรง ศาลไม่ริบแต่ลงโทษตามมาตรา ๓๓ (ฎ.๒๗๑๒/๒๕๓๒)

มีข้อสังเกตว่าการใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุมจะแตกต่างกับการใช้ยานพาหนะในการกระทำความผิด ซึ่งศาลอาจรีบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ กรณีที่ใช้ยานพาหนะในลักษณะที่เป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด โดยตรงนั้น น่าจะมีความหมายถึงขนาดว่าหากผู้กระทำความผิดไม่ใช้ยานพาหนะนั้นในการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้เลย เช่น ใช้รถยนต์ดึงหรือกระชากประตูบ้าน หรือใช้รถยนต์ในการลักทรัพย์ที่มีน้ำหนักมากหรือจำนวนมาก ซึ่งหากไม่ใช้รถยนต์ในการบรรทุกทรัพย์ดังกล่าวจะไม่สามารถนำทรัพย์ที่ลักเอาไปได้ เป็นต้น

ส่วนที่ ๖ ความผิดฐานกรรโชก

การนำสืบข้อเท็จจริงในความผิดฐานกรรโชก เป็นการนำสืบข้อเท็จจริงในส่วนของการกระทำซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

๑. การข่มขืนใจผู้อื่น โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม ซึ่งมีความหมายเดียวกับความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๙ ต่างกันเพียงว่าในความผิดฐานกรรโชกนั้น ผู้กระทำความผิดประสงค์ต่อทรัพย์สิน หรือประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินต่อตนเองหรือผู้อื่น การข่มขืนใจผู้อื่น หมายถึง การทำให้ผู้อื่นนั้นจำต้องกระทำ ไม่กระทำ หรือยอมให้กระทำ จึงเป็นการกระทำความผิดอันเดียวกับการทำให้กลัวหรือใช้กำลังประทุษร้ายนั่นเอง

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๖๗/๒๕๕๑ ผู้ต้องหาที่ ๑ เป็นเจ้าของวินจักรยานยนต์รับจ้างปากซอย มีผู้ต้องหาที่ ๒ ที่ ๓ เป็นลูกน้องคอยทำหน้าที่เก็บเงินค่าเสียวินจากผู้ที่นำรถจักรยานยนต์มาขับขึ้นรับจ้างในซอย ปี ๒๕๔๖ รัฐบาลประกาศนโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลผู้ต้องหาที่ ๑ กับพวกจึงหยุดเก็บเงิน ต่อมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ต้องหาที่ ๓ ได้เรียกนาย ท. กับนาย ส. ผู้ขับขึ้นรถจักรยานยนต์รับจ้างในซอยดังกล่าวมาแจ้งให้ทราบว่าสิ้นเดือนนี้จะเก็บค่าเสียวินเดือนละ ๖๐๐ บาท ถ้าไม่จ่ายเบื้องต้นจะมาถามเอง หลังจากนั้นผู้ต้องหาที่ ๓ ได้เรียกรถจักรยานยนต์มีข้อความว่า “ไม่จ่ายเจ็บ” ต่อมานาย ท. และนาย ส. ถูกทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บ การกระทำของผู้ต้องหาที่ ๓ เป็นความผิดฐานพยายามกรรโชกทรัพย์และพยายามข่มขืนใจผู้อื่นฯ ส่วนผู้ต้องหาที่ ๑ และที่ ๒ ไม่มีพยานหลักฐานใดยืนยันว่าเป็นผู้ใช้ให้ ผู้ต้องหาที่ ๓ กระทำผิดหรือร่วมกระทำผิดกับผู้ต้องหาที่ ๓

- การที่จำเลยร่วมเขียนจดหมายไปขู่เข็ญเพื่อหลอกลวงเอาเงินจากบิดาบุคคลผู้มีชื่อ มิฉะนั้นผู้มีชื่อจะเป็นอันตรายก็ตาม แม้จะฟังว่าผู้มีชื่อนั้นวานหรือร่วมกับจำเลยในการเขียนหรือให้ไปรับเงินก็ตาม ก็หาทำให้จำเลยพ้นผิดฐานกรรโชกไปได้ไม่ เพราะในแง่ของบิดาผู้มีชื่อซึ่งถูกข่มขืนใจ ก็ยังคงต้องถือว่าผู้มีชื่อดังกล่าวเป็นบุคคลที่สามตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ วรรคแรกตอนต้น (ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๗/๒๕๐๓) (ฎ. ๑๒๗๘/๒๕๐๓)

- วันเกิดเหตุขณะผู้เสียหายกำลังจัดของอยู่กลางร้าน จำเลยทั้งสี่เข้ามาในร้านผู้เสียหายถามว่ามาซื้ออะไร จำเลยที่ ๑ บอกว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมาดูแลความเรียบร้อยในร้าน ต้องการเงิน ๕,๐๐๐ บาท เป็น